EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 31. 1. 2020
COM(2020) 34 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Výročná správa o Fonde solidarity Európskej únie za roky 2017 – 2018

OBSAH

1. Úvod 2
2. Žiadosti 2
3. Financovanie 10
4. Ukončenia pomoci 11
5. Závery 12

1. ÚVOD

V nariadení Rady (ES) č. 2012/2002 z 11. novembra 2002, ktorým sa zriaďuje Fond solidarity EÚ (ďalej len „nariadenie“), sa v článku 12 stanovuje, že Európskemu parlamentu a Rade sa predkladá správa o činnosti fondu v predchádzajúcom roku. Keďže postup uvoľnenia prostriedkov z Fondu solidarity pre všetky živelné pohromy, ku ktorým došlo v roku 2017, bol dokončený až v roku 2018, táto správa sa výnimočne týka činností fondu v roku 2017 aj v roku 2018. V správe sú zhrnuté doručené žiadosti a prípady uzavreté počas vykazovaného obdobia. Komisia posúdila všetky žiadosti podľa kritérií stanovených v nariadení zmenenom v roku 2014[1].

V roku 2017 bolo Komisii doručených desať nových žiadostí o finančný príspevok z Fondu solidarity, a to od Francúzska, Grécka, Lotyšska, Litvy, Poľska, Portugalska a Španielska. Okrem toho, a čo je najzásadnejšie, Taliansko zrevidovalo a aktualizovalo svoju žiadosť pôvodne predloženú v roku 2016 v súvislosti so sériou veľkých zemetrasení, ktoré sa začali v auguste 2016 a pokračovali až do začiatku roka 2017.

Portugalsko, Grécko, Francúzsko a Španielsko požiadali o zálohové platby na päť žiadostí, z ktorých bolo možné poskytnúť tri. Komisia vyplatila tieto zálohy v celkovej výške 6,5 milióna EUR do niekoľkých týždňov od doručenia žiadostí.

Dve z doručených žiadostí, konkrétne tie, ktoré sa týkali povodní v regióne Murcia a požiarov v národnom parku Doñana v Španielsku, nespĺňali podmienky nariadenia, a preto neboli prijaté. V roku 2018 boli prijaté rozhodnutia o ďalších ôsmich nových žiadostiach z roku 2017. Navyše, Komisia ukončila šesť predchádzajúcich intervencií Fondu solidarity.

V roku 2018 boli Komisii doručené štyri žiadosti o pomoc z Fondu solidarity, konkrétne od Bulharska, Cypru, Talianska a Rumunska. Žiadosť Cypru Komisia nemohla prijať. Žiadna z troch zvyšných krajín nepožiadala o zálohovú platbu. V roku 2018 Komisia vyplatila Bulharsku celkovú sumu 2,3 milióna EUR. O žiadostiach dvoch zvyšných krajín, ktoré boli doručené v roku 2018, sa ani koncom daného roka stále nerozhodlo.

V prílohe I sa uvádzajú stropy škôd pre „veľké živelné pohromy“ na uvoľnenie prostriedkov z Fondu solidarity uplatniteľné v rokoch 2017 a 2018. V prílohe II sa uvádza prehľad žiadostí schválených v rokoch 2017/2018 vrátane príslušných finančných informácií.

2. ŽIADOSTI

➢ *V ROKU 2017*

V roku 2017 bolo Komisii doručených desať nových žiadostí o finančný príspevok z Fondu solidarity. Všetky boli Komisii predložené v zákonnej lehote najneskôr „do dvanástich týždňov od prvých škôd“ (článok 4 ods. 1 nariadenia). Tri žiadosti sa týkali veľkých živelných pohrôm, šesť sa týkalo regionálnej živelnej pohromy a

[1] Nariadenie Rady (ES) č. 2012/2002 z 11. novembra 2002, ktorým sa zriaďuje Fond solidarity Európskej únie (Ú. v. ES L 311, 14.11.2002, s. 3), zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 661/2014 z 15. mája 2014 (Ú. v. EÚ L 189, 27.6.2014, s. 143).

jedna vychádzala z ustanovení o živelných pohromách v „susednej krajine“. V priebehu roka 2018 Komisia prijala vykonávacie rozhodnutia o udelení finančného príspevku z Fondu solidarity EÚ pre osem z týchto žiadostí.

TALIANSKO – séria zemetrasení v rokoch 2016/2017

Ako sa uvádza v predchádzajúcej výročnej správe, od augusta 2016 do januára 2017 postihla stredné Apeniny v Taliansku najničivejšia séria zemetrasení v histórii Fondu solidarity. Kumulovaná výška priamych škôd dosiahla bezprecedentných 21,879 miliardy EUR, čo predstavuje viac ako šesťnásobok stropu pre veľkú živelnú pohromu, pričom ide o zďaleka najväčšiu živelnú pohromu od vytvorenia Fondu solidarity. Maximálna možná záloha vo výške 30 miliónov EUR bola vyplatená v decembri 2016 po tom, ako bola Komisii 16. novembra 2016 doručená pôvodná žiadosť Talianska.

V dôsledku závažných následných otrasov, ku ktorým dochádzalo až do januára 2017, muselo Taliansko niekoľkokrát aktualizovať svoju pôvodnú žiadosť, pričom posledná revízia bola doručená 25. mája 2017.

Podľa stanovenej metódy na určenie výšky pomoci z Fondu solidarity (t. j. 2,5 % výšky celkových škôd pre časť škôd do výšky „stropu pre veľkú živelnú pohromu“ plus 6 % pre časť škôd, ktorá tento strop presahuje) bolo Taliansko oprávnené získať 1 196 797 579 EUR, t. j. takmer 1,2 miliardy EUR. Táto suma, ktorá predstavovala zďaleka najväčšiu sumu, aká bola kedy vyplatená z Fondu solidarity, viac ako dvojnásobne presiahla maximálnu výšku ročných rozpočtových prostriedkov, ktoré má fond k dispozícii.

Našťastie sa nevyčerpali všetky rozpočtové prostriedky na rok 2016 (platby vykonané počas roka 2016 boli vyplatené zo sumy prenesenej z roku 2015). Rozpočtové prostriedky na rok 2016 boli preto prenesené do roku 2017. Okrem toho Komisia navrhla, aby sa po prvýkrát použilo ustanovenie článku 10 ods. 2 nariadenia o viacročnom finančnom rámci, podľa ktorého je za výnimočných okolností možné použiť rozpočtové prostriedky pridelené na nasledujúci rok (2018) na pokrytie zostávajúceho rozdielu.

FRANCÚZSKO – hurikány Irma a Maria na ostrovoch Svätý Martin a Guadeloupe

V dňoch 5. a 6. septembra 2017 sa s bezprecedentnou silou prehnal cez Karibik hurikán kategórie 5 s názvom Irma, ktorý usmrtil a zranil veľké množstvo ľudí a zanechal za sebou spúšť. Oko hurikánu Irma sa prehnalo ostrovom Svätý Martin s priemernou rýchlosťou 290 – 295 km/h, pričom bolo zničených viac ako 90 % ostrova. Len o dva týždne neskôr – 18. a 19. septembra 2017 – sa cez Karibik prehnal hurikán Maria, ďalší hurikán kategórie 5, ktorý vznikol v dôsledku rovnakých meteorologických a klimatických podmienok ako Irma. Opäť spôsobil značné škody na ostrovoch Svätý Martin, Guadeloupe a na častiach ostrova Martinik.

Francúzsko požiadalo o finančný príspevok z Fondu solidarity 27. novembra 2017, v dvanásťtýždňovej lehote.

Francúzske orgány odhadli celkové priame škody spôsobené touto živelnou pohromou na 1 956,241 milióna EUR. Žiadosť bola predložená na základe kritérií pre „regionálnu živelnú pohromu“ stanovených v článku 2 ods. 3 nariadenia. Žiadosť sa týkala jedného regiónu na úrovni NUTS 2, ktorý zahŕňa Svätý Martin a

Guadeloupe. Keďže tento región má status najvzdialenejšieho regiónu v zmysle článku 349 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, uplatňuje sa naň nižší strop škôd vo výške 1 % regionálneho HDP. Hoci táto živelná pohroma nebola kvalifikovaná ako veľká, nahlásené priame škody predstavovali 21,9 % hrubého domáceho produktu (HDP) regiónu a výrazne presiahli uplatniteľný strop vo výške 1 % pre najvzdialenejšie regióny, ktorý sa stanovuje v nariadení. Žiadosť Francúzska bola preto oprávnená na príspevok z Fondu solidarity.

Dňa 12. decembra 2017 Komisia vyplatila Francúzsku zálohu vo výške 4 890 603 EUR, čo predstavuje 10 % predpokladaného finančného príspevku z Fondu solidarity vo výške 48 906 025 EUR.

GRÉCKO

Zemetrasenie na ostrove Lesbos v roku 2017

Dňa 12. júna 2017 zasiahlo ostrov Lesbos v severnej oblasti Egejského mora zemetrasenie s magnitúdou 6,3 stupňa Richterovej stupnice. Nasledovalo množstvo následných otrasov, ktoré spôsobili škody na súkromných obydliach, podnikoch a miestnej infraštruktúre.

Grécko požiadalo o finančný príspevok z Fondu solidarity 1. septembra 2017.

Grécke orgány odhadli celkové priame škody na 54,365 milióna EUR. Žiadosť bola predložená na základe kritérií pre „regionálnu živelnú pohromu“ podľa článku 2 ods. 3 nariadenia, v ktorom sa „regionálna živelná pohroma“ vymedzuje ako akákoľvek živelná pohroma, ktorej následkom sú v regióne na úrovni NUTS 2 oprávneného štátu priame škody presahujúce 1,5 % HDP uvedeného regiónu. Škody spôsobené na Lesbose predstavovali 2,14 % HDP dotknutého regiónu na úrovni NUTS 2 v severnej oblasti Egejského mora, a teda presiahli strop vo výške 1,5 % regionálneho HDP stanovený v nariadení. Žiadosť Grécka bola preto oprávnená na príspevok z Fondu solidarity.

Dňa 9. novembra 2017 Komisia vyplatila Grécku zálohu vo výške 135 912 EUR, čo predstavuje 10 % predpokladaného finančného príspevku z Fondu solidarity vo výške 1 359 119 EUR.

Zemetrasenie na ostrove Kos v roku 2017

Dňa 20. júla 2017 zasiahlo zemetrasenie s magnitúdou 6,6 stupňa Richterovej stupnice región v južnej oblasti Egejského mora medzi polostrovom Bodrum (Turecko) a ostrovom Kos (Grécko), po ktorom nasledovalo množstvo následných otrasov. Výsledkom boli škody, ktoré zasiahli v prvom rade verejnú infraštruktúru a verejný majetok, ako aj významné miesta kultúrneho dedičstva.

Grécko požiadalo o finančný príspevok z Fondu solidarity 11. októbra 2017, v dvanásťtýždňovej lehote.

Grécke orgány odhadli celkové priame škody spôsobené touto živelnou pohromou na 101,432 milióna EUR. Žiadosť bola predložená na základe ustanovení pre „regionálne živelné pohromy“ stanovených v článku 2 ods. 3 nariadenia. Škody spôsobené zemetrasením na Kose predstavovali 1,8 % HDP príslušného regiónu na úrovni NUTS 2 v južnej oblasti Egejského mora, a teda presiahli strop vo výške 1,5 % stanovený v nariadení. Žiadosť Grécka bola preto oprávnená na príspevok z Fondu solidarity vo výške 2 535 796 EUR. Hoci Grécko požiadalo o vyplatenie

zálohy, vzhľadom na počiatočné neistoty týkajúce sa oprávnenosti žiadosti nebolo možné túto zálohu vyplatiť.

LOTYŠSKO – povodne v roku 2017

Počas leta a jesene 2017 zasiahlo Lotyšsko dlhé obdobie intenzívnych zrážok, ktoré viedli k saturácii pôdy a následným povodniam po celej krajine, najmä v regióne Latgale a v okolitých oblastiach. V dôsledku toho bola zničená úroda a došlo k rozsiahlym škodám na vodných tokoch, kanalizačnom systéme, súvisiacich zariadeniach na úpravu vody, ako aj na cestnej a železničnej infraštruktúre.

Lotyšské orgány požiadali o príspevok z Fondu solidarity 14. novembra 2017, teda v lehote dvanástich týždňov od prvých škôd, ku ktorým došlo 24. augusta 2017.

Lotyšsko odhadlo celkové priame škody spôsobené povodňami na 380,524 milióna EUR. Táto suma prekročila „strop pre veľkú živelnú pohromu“ na uvoľnenie prostriedkov z Fondu solidarity, ktorý sa v roku 2017 uplatňoval pre Lotyšsko vo výške 145,740 milióna EUR (t. j. 0,6 % hrubého národného dôchodku Lotyšska). Keďže odhadované celkové priame škody tento strop presiahli, uvedenú živelnú pohromu možno kvalifikovať ako „veľkú živelnú pohromu“, ako sa vymedzuje v nariadení. Žiadosť Lotyšska bola preto oprávnená na príspevok z Fondu solidarity vo výške 17 730 519 EUR. Lotyšsko nepožiadalo o vyplatenie zálohy.

LITVA – povodne v roku 2017

Koncom leta a na jeseň 2017 zasiahli Litvu pretrvávajúce zrážky, v dôsledku ktorých úplne saturovaná pôda nebola schopná absorbovať nadbytočnú vodu. Táto situácia viedla k povodniam, ktoré spôsobili najmä škody na sieťovej infraštruktúre a v odvetví poľnohospodárstva.

Litovské orgány požiadali o príspevok z Fondu solidarity 22. decembra 2017, v lehote dvanástich týždňov od prvých škôd, ktoré boli zaznamenané 4. októbra.

Litva odhadla celkové priame škody spôsobené povodňami na 407,366 milióna EUR. Táto suma prekročila „strop pre veľkú živelnú pohromu“ na uvoľnenie prostriedkov z Fondu solidarity, ktorý sa v roku 2017 uplatňoval pre Litvu vo výške 214,944 milióna EUR (t. j. 0,6 % hrubého národného dôchodku Litvy). Keďže odhadované celkové priame škody tento strop presiahli, uvedenú živelnú pohromu možno kvalifikovať ako „veľkú živelnú pohromu“, a teda je oprávnená na príspevok z Fondu solidarity vo výške 16 918 941 EUR. Litva nepožiadala o vyplatenie zálohy.

POĽSKO – búrka v roku 2017

Medzi 9. a 12. augustom 2017 došlo v určitých častiach Poľska k výnimočne silným búrkam a silným zrážkam, ktoré spôsobili rozsiahle škody na súkromných a verejných lesoch, verejnej infraštruktúre a ostatnom majetku.

Poľsko požiadalo o príspevok z Fondu solidarity 25. októbra 2017, teda v lehote dvanástich týždňov od prvých zaznamenaných škôd.

Poľské orgány odhadli celkové priame škody spôsobené touto živelnou pohromou na 491,170 milióna EUR. Žiadosť bola predložená na základe ustanovení pre „regionálne živelné pohromy“ stanovených v článku 2 ods. 3 nariadenia. Škody,

ktoré spôsobila búrka, predstavujú 2,04 % váženého priemeru regionálneho HDP[2] troch dotknutých regiónov, konkrétne Kujavsko-pomoranského vojvodstva, Pomoranského vojvodstva a Veľkopoľského vojvodstva, a preto presiahli strop vo výške 1,5 % stanovený v nariadení. Žiadosť Poľska bola preto oprávnená na príspevok z Fondu solidarity vo výške 12 279 244 EUR. Poľsko nepožiadalo o vyplatenie zálohy.

PORTUGALSKO – lesné požiare v roku 2017

Od júna do októbra 2017 zasiahlo Portugalsko niekoľko vĺn rozsiahlych lesných požiarov zapríčinených vysokými teplotami, silným vetrom a extrémne nízkou vlhkosťou vzduchu. Tieto požiare postihli najmä stredné a severné regióny Portugalska a mali ničivý účinok, pričom zničili dôležitú verejnú infraštruktúru, verejné budovy, súkromné obydlia, podniky a poľnohospodársku a lesnú pôdu.

Prvá vlna požiarov v regióne Centro sa začala 17. júna 2017. Portugalsko veľmi rýchlo a v dvanásťtýždňovej lehote na podávanie žiadostí predložilo 17. júla 2017 prvú žiadosť o poskytnutie pomoci z Fondu solidarity. Od júla do októbra však došlo k ďalším ničivým požiarom. Vzhľadom na tieto udalosti Portugalsko aktualizovalo svoju pôvodnú žiadosť 13. októbra 2017 a následne ešte raz 14. decembra 2017, pričom zrevidovalo odhad kumulatívneho objemu škôd zapríčinených požiarmi, ku ktorým došlo v období od júna do októbra 2017.

Portugalské orgány vo svojej konečnej žiadosti odhadli celkové priame škody spôsobené požiarmi, ku ktorým došlo od júna do októbra, na 1 457,966 milióna EUR. Žiadosť bola predložená ako v prípade „veľkej živelnej pohromy“ podľa článku 2 ods. 2 nariadenia. Výška škôd predstavovala 0,832 % HND Portugalska, a teda presiahla strop pre veľkú živelnú pohromu, ktorý sa v roku 2017 uplatňoval na uvoľnenie prostriedkov z Fondu solidarity a predstavoval 1 051,566 milióna EUR (t. j. 0,6 % HND Portugalska). Táto živelná pohroma bola preto kvalifikovaná ako „veľká živelná pohroma“.

Dňa 29. novembra 2017 Komisia na základe škôd uvedených v skoršej žiadosti vyplatila Portugalsku zálohu vo výške 1 494 331 EUR. Konečný finančný príspevok z Fondu solidarity predstavoval 50 673 132 EUR.

ŠPANIELSKO

Lesné požiare v Galícii v roku 2017

V severozápadnom Španielsku v regióne Galícia vypukli v období od 10. do 17. októbra 2017 rozsiahle prírodné požiare. Požiare vznikli v dôsledku rovnakých meteorologických podmienok ako v Portugalsku, t. j. v dôsledku vysokých teplôt, vetra a extrémne nízkej vlhkosti vzduchu. Požiare do značnej miery zničili dôležitú verejnú infraštruktúru, súkromné obydlia, podniky a lesnú pôdu.

Španielsko požiadalo o príspevok z Fondu solidarity 22. decembra 2017, teda v lehote dvanástich týždňov od prvých škôd, ktoré boli zaznamenané 10. októbra 2017.

Španielske orgány odhadli celkové priame škody spôsobené touto živelnou pohromou na 129,147 milióna EUR. Táto suma bola výrazne pod stropom pre veľkú živelnú pohromu vo výške 3 378,5 milióna EUR (t. j. 3 miliardy EUR v cenách z

[2] Na základe údajov z roku 2014 predstavuje vážený priemer regionálneho HDP 24,089 milióna EUR.

roku 2011), ktorý sa v roku 2017 uplatňoval pre Španielsko. Takisto zostala pod stropom pre regionálnu živelnú pohromu, t. j. 1,5 % regionálneho HDP, čo v prípade Galície predstavuje 808 miliónov EUR. Táto živelná pohroma preto nebola kvalifikovaná ako „veľká živelná pohroma“ ani ako „regionálna živelná pohroma“ v zmysle nariadenia. Španielsko však postihli rovnaké meteorologické podmienky ako tie, ktoré spôsobili veľkú živelnú pohromu v Portugalsku. Španielske orgány preto predložili svoju žiadosť na základe takzvaného ustanovenia o susednej krajine v zmysle článku 2 ods. 4 nariadenia, podľa ktorého oprávnená krajina postihnutá tou istou živelnou pohromou, ktorá bola kvalifikovaná ako veľká živelná pohroma v susednej oprávnenej krajine, môže takisto využiť pomoc z Fondu solidarity. Žiadosť Španielska bola preto oprávnená na príspevok z Fondu solidarity vo výške 3 228 675 EUR.

Požiare v národnom parku Doñana v roku 2017

Od začiatku roka 2017 postihlo rozsiahle časti južného Španielska veľké sucho.

To viedlo 24. júna 2017 k vypuknutiu požiaru v prírodnej rezervácii Doñana, ktorý trval do 8. júla 2017. Požiar zničil viac ako 10 000 hektárov ekologicky citlivých a cenných lesnatých plôch vrátane srdca národného parku Doñana, v ktorom sa nachádza veľké množstvo ekosystémov a je útočiskom voľne žijúcich živočíchov vrátane mnohých sťahovavých vtákov a ohrozených druhov. Táto oblasť je lokalitou svetového dedičstva UNESCO. Živelná pohroma teda ohrozila aj hlavné piliere miestneho hospodárstva, ktoré je založené na poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a cestovnom ruchu.

Španielsko predložilo 15. septembra 2017 žiadosť o pomoc z Fondu solidarity v lehote dvanástich týždňov od dátumu vzniku prvej škody spôsobenej požiarmi.

Španielsko vo svojej žiadosti uviedlo, že celkové priame škody spôsobené živelnou pohromou dosiahli 117,897 milióna EUR. Žiadosť bola predložená na základe kritérií pre „regionálne živelné pohromy“ stanovených v článku 2 ods. 3 nariadenia. Žiadosť Španielska sa týkala jedného regiónu na úrovni NUTS 2, a to Andalúzie. Nahlásené priame škody však predstavovali menej ako 0,1 % HDP regiónu (139 099 miliónov EUR), a teda zostali výrazne pod stropom vo výške 1,5 % stanoveným v článku 2 ods. 3 nariadenia.

Žiadosť, ktorú predložilo Španielsko, teda nespĺňala najzákladnejšiu podmienku na uvoľnenie prostriedkov z Fondu solidarity, a preto nebola oprávnená na príspevok z tohto fondu.

Povodne v regióne Murcia v roku 2017

V decembri 2016 zasiahli niektoré južné časti Španielska silné zrážky, ktoré viedli k povodniam. Živelná pohroma spôsobila škody na verejnej sieťovej infraštruktúre a majetku, súkromných obydliach, podnikoch, v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve a na životnom prostredí.

Dňa 3. marca 2017, v lehote dvanástich týždňov od dátumu vzniku prvých škôd spôsobených živelnou pohromou, Španielsko predložilo Komisii žiadosť o pomoc z Fondu solidarity, ktorá sa však obmedzovala len na región Murcia.

Španielsko vo svojej žiadosti uviedlo, že celkové priame škody spôsobené živelnou pohromou dosiahli 214,569 milióna EUR. Žiadosť bola predložená na základe kritérií pre „regionálne živelné pohromy“ stanovených v článku 2 ods. 3 nariadenia.

Nahlásené priame škody predstavovali 0,8 % HDP regiónu (26 808 miliónov EUR), a teda zostali výrazne pod stropom vo výške 1,5 % stanoveným v článku 2 ods. 3 nariadenia.

Žiadosť, ktorú predložilo Španielsko, teda nespĺňala najzákladnejšiu podmienku na uvoľnenie prostriedkov z Fondu solidarity, a preto nebola oprávnená na príspevok z tohto fondu.

➢ *V ROKU 2018*

V priebehu roka 2018 boli Komisii doručené štyri nové žiadosti, pričom tri z nich sa týkali regionálnych živelných pohrôm a jedna veľkej živelnej pohromy. Komisia prijala počas roka 2018 vykonávacie rozhodnutia o udelení finančného príspevku z Fondu solidarity EÚ pre dve z týchto žiadostí a jednu z nich zamietla. Posúdenie štvrtej žiadosti doručenej koncom decembra bolo dokončené v roku 2019.

BULHARSKO

Koncom októbra 2017 postihli juhovýchodnú časť Bulharska nezvyčajne intenzívne zrážky a silné búrky, ktoré viedli ku škodám na mostoch, odvodňovacích kanáloch, zárubných múroch a základnej infraštruktúre.

Dňa 11. januára 2018 predložilo Bulharsko žiadosť o pomoc z Fondu solidarity, v lehote dvanástich týždňov od dátumu vzniku prvých škôd, ku ktorým došlo 25. októbra 2017. Bulharské orgány odhadli celkové priame škody spôsobené touto živelnou pohromou na 90,329 milióna EUR. Žiadosť bola predložená na základe ustanovení pre „regionálne živelné pohromy“ stanovených v článku 2 ods. 3 nariadenia. Škody spôsobené povodňami v Burgase predstavovali 1,6 % HDP príslušného regiónu na úrovni NUTS 2, Jugoiztočenu, a preto presahovali strop vo výške 1,5 % stanovený v nariadení.

Žiadosť Bulharska bola preto oprávnená na príspevok z Fondu solidarity vo výške 2 258 225 EUR. Hoci Bulharsko požiadalo o vyplatenie zálohy, vzhľadom na počiatočné neistoty týkajúce sa oprávnenosti žiadosti nebolo možné túto zálohu vyplatiť.

CYPRUS

Od septembra 2016 trpel Cyprus veľmi nízkym úhrnom zrážok a mimoriadne vysokými teplotami, čo viedlo k suchu a neúrode, nedostatku vody v poľnohospodárstve a pre obyvateľstvo a k problémom so systémami zásobovania vodou. Následne v auguste 2018 sa cyperské orgány rozhodli predložiť žiadosť o finančnú pomoc z Fondu solidarity.

Cyprus vo svojej žiadosti uviedol, že celkové priame škody spôsobené suchom predstavujú 117,601 milióna EUR, z čoho 26,892 milióna EUR súviselo so stratami v poľnohospodárstve. Zvyšných 90,709 milióna EUR nárokovanej náhrady škody sa týkalo odvetvia vodného hospodárstva.

Táto suma nárokovanej náhrady škody prekročila strop pre „veľkú živelnú pohromu“ na uvoľnenie prostriedkov z Fondu solidarity, ktorý sa v roku 2018 uplatňoval pre Cyprus [107,031 milióna EUR (t. j. 0,6 % HND)]. Časť „škôd“ predstavujúca

odhadované budúce náklady, t. j. náklady vo výške približne 46 miliónov EUR na výrobu odsolenej vody, ktoré sa podľa očakávaní mali po dátume predloženia žiadosti do konca roku 2019 zvýšiť, však nemohla byť akceptovaná ako súčasť celkových priamych škôd v zmysle podmienok nariadenia. Výška akceptovaných celkových priamych škôd preto výrazne klesla pod strop na uvoľnenie prostriedkov z Fondu solidarity.

Cyprus vo svojej žiadosti takisto požiadal o vyplatenie zálohy. Keďže však z predbežného posúdenia vyplynulo, že oprávnené celkové priame škody nedosiahli príslušný strop, záloha sa nemohla vyplatiť.

Komisia dospela k záveru, že škody spôsobené suchom na Cypre nespĺňali podmienky na uvoľnenie prostriedkov z FSEÚ stanovené v nariadení, a preto Cyprus v tomto prípade nebol oprávnený na finančný príspevok z fondu. Žiadosť preto nebola prijatá.

RUMUNSKO

Od polovice júna do začiatku augusta 2018 postihli severovýchodný región Rumunska opakované silné dažde a následné rozsiahle povodne, ktoré spôsobili značné škody na infraštruktúre a domácnostiach, ako aj straty v poľnohospodárstve.

Rumunsko požiadalo o príspevok z Fondu solidarity 7. septembra 2018, v lehote dvanástich týždňov od vzniku prvých škôd.

Škody nahlásené v tejto úvodnej žiadosti boli výrazne pod požadovaným stropom vo výške 1,5 % regionálneho HDP (t. j. 237,96 milióna EUR pre severovýchodný región). Dňa 9. októbra 2018 rumunské orgány predložili Komisii už avizovanú revidovanú žiadosť s celkovými priamymi škodami, ktoré v tom čase dosahovali 327,692 milióna EUR. Táto suma predstavovala 2,07 % regionálneho HDP, a teda presiahla stanovený strop. Analýza revidovanej žiadosti Rumunska, ktorú vykonala Komisia, však odhalila viacero nezrovnalostí. Komisia preto požiadala rumunské orgány o objasnenie, ktoré jej poskytli 14. decembra 2018.

Koncom roka 2018 nebolo rozhodnutie o tejto žiadosti stále prijaté a informácie o nej budú zahrnuté do výročnej správy o Fonde solidarity za rok 2019. Rumunsko nepožiadalo o vyplatenie zálohy.

TALIANSKO

V októbri a začiatkom novembra 2018 trpela väčšina talianskych regiónov v alpských oblastiach, od severu až po Sicíliu, opakujúcimi sa nápormi silného dažďa a vetra, ktoré viedli k povodniam a zosuvom pôdy, pričom išlo o najničivejšiu jeseň v novodobých dejinách s veľkým počtom obetí a rozsiahlymi materiálnymi škodami.

Taliansko požiadalo o finančný príspevok z Fondu solidarity 20. decembra 2018, v lehote dvanástich týždňov od dátumu, keď boli zaznamenané prvé škody.

Koncom roka 2018 nebolo rozhodnutie o tejto žiadosti stále prijaté a informácie o nej budú zahrnuté do výročnej správy o Fonde solidarity za rok 2019. Taliansko nepožiadalo o vyplatenie zálohy.

3. FINANCOVANIE

Počas vykazovaného obdobia Európsky parlament a Rada ako rozpočtový orgán schválili desať finančných príspevkov z Fondu solidarity, ako navrhovala Komisia. Komisia predložila svoje návrhy na uvoľnenie prostriedkov z Fondu solidarity v štyroch skupinách:

- **Návrh opravného rozpočtu č. 4/2017** sa vzťahoval výlučne na pomoc z Fondu solidarity pre Taliansko v súvislosti so zemetraseniami v rokoch 2016/2017. Bol prijatý 13. septembra 2017, pričom došlo k uvoľneniu prostriedkov vo výške 1 196 797 579 EUR. Keďže v roku 2016 už bola vyplatená záloha vo výške 30 miliónov EUR, zostatok vo výške 1 166 797 579 EUR bol vyplatený 6. novembra 2017 po prijatí vykonávacieho rozhodnutia Komisie o poskytnutí pomoci Taliansku.

- **Návrh opravného rozpočtu č. 1/2018** bol prijatý 30. mája 2018 a vzťahoval sa na pomoc Francúzsku, Portugalsku, Španielsku a Grécku (Lesbos) v celkovej výške 104 166 951 EUR.

- **Návrh opravného rozpočtu č. 4/2018** bol prijatý 31. mája 2018 a vzťahoval sa na pomoc Grécku (Kos), Poľsku, Litve a Bulharsku v celkovej výške 33 992 206 EUR.

- S navrhovanou **pomocou Lotyšsku** nebol spojený návrh opravného rozpočtu, keďže potrebné rozpočtové prostriedky boli pokryté zo sumy, ktorá bola pôvodne uvoľnená na rozpočet na rok 2018 určený na zálohové platby. Rozpočtový orgán schválil 14. novembra 2018 uvoľnenie prostriedkov vo výške 17 730 519 EUR.

Určenie jednotlivých súm pomoci, ktoré navrhla Komisia, sa vykonalo v súlade s metódou stanovenou v roku 2002 a odvtedy sa uplatňuje vo všetkých prípadoch. Vychádza z celkových priamych škôd spôsobených živelnou pohromou v pomere k relatívnemu bohatstvu postihnutého štátu, čo odráža strop pre veľkú živelnú pohromu (pozri prílohu 1).

V prípade veľkých živelných pohrôm sa preto uplatňuje progresívny systém v dvoch krokoch, na základe ktorého krajina dostane nižšiu mieru pomoci na úrovni 2,5 % výšky celkových priamych škôd pre časť škôd, ktorá nedosahuje stanovený strop, a vyšší podiel pomoci na úrovni 6 % pre časť škôd, ktorá tento strop presahuje. Tieto dve sumy sa sčítajú. Pokiaľ ide o regionálne živelné pohromy a živelné pohromy, ku ktorým došlo v „susednej krajine“, poskytuje sa 2,5 % výšky celkových priamych škôd.

Po tom, ako Parlament a Rada schválili uvoľnenie prostriedkov a poskytli potrebné rozpočtové prostriedky dostupné v rámci rozpočtu EÚ, Komisia prijala vykonávacie rozhodnutia o udelení pomoci jednotlivým krajinám, po ktorých nasledovalo vyplatenie celej sumy. V prípadoch, keď bola poskytnutá záloha, bol vyplatený len zostatok celého príspevku.

V prílohách k vykonávacím rozhodnutiam boli uvedené orgány vymenované členskými štátmi, ktoré sú zodpovedné za implementáciu príspevku z Fondu

solidarity, nezávislý orgán zodpovedný za audit a kontrolu a všeobecný opis zamýšľaného použitia peňazí.

Pomoc z Fondu solidarity schválená v rokoch 2017/2018

Prijímajúci štát	**Živelná pohroma**	**Kategória**	**Zálohová platba**	**Výška pomoci (**v EUR)
Taliansko	zemetrasenia v Apeninách 2016/2017	veľká	áno (2016)	1 196 797 579
Francúzsko	hurikány Irma a Maria na ostrovoch Svätý Martin a Guadeloupe	regionálna	áno	48 906 025
Grécko	zemetrasenie na Lesbose 2017	regionálna	áno	1 359 119
Grécko	zemetrasenie na Kose 2017	regionálna	nie	2 535 796
Lotyšsko	povodne 2017	veľká	nie*	17 730 519
Litva	povodne 2017	veľká	nie*	16 918 941
Poľsko	búrka 2017	regionálna	nie*	12 279 244
Portugalsko	lesné požiare 2017	veľká	áno	50 673 132
Španielsko	požiare v Galícii 2017	susedná krajina	nie	3 228 675
Bulharsko	povodne v Burgase 2017	regionálna	nie	2 258 225
SPOLU				**1 352 687 255**

* nevyžiadaná

4. UKONČENIA POMOCI

V roku 2017 Komisia ukončila päť intervencií Fondu solidarity a v roku 2018 dve intervencie. Podľa článku 8 ods. 3 nariadenia má prijímajúci štát do 18 mesiacov od dátumu vyplatenia finančného príspevku predložiť správu o finančnej realizácii príspevku („správa o implementácii“) s výkazom obsahujúcim odôvodnenie výdavkov („vyhlásenie o oprávnenosti“).

➢ *UKONČENIA POMOCI V ROKU 2017*

Rumunsko, povodne v roku 2008: finančný príspevok z Fondu solidarity predstavoval 11 785 377 EUR. Rumunsko predložilo správu o implementácii a vyhlásenie o oprávnenosti v apríli 2012. Na základe informácií, ktoré poskytli rumunské orgány vo svojej správe o implementácii, celkový príspevok z Fondu solidarity, ktorý im bol k dispozícii, predstavoval 13 537 590,96 EUR (vrátane 1 752 213,96 EUR z úrokov a rozdielov vyplývajúcich z výmenného kurzu) a v plnej miere sa použil na operácie Fondu solidarity.

Rumunsko, povodne v roku 2010: finančný príspevok z Fondu solidarity predstavoval 24 967 741 EUR. Správa o implementácii a vyhlásenie o oprávnenosti boli predložené vo februári 2013. Rumunsko nahlásilo okrem neoprávnených výdavkov vo výške 1 229 401,86 EUR aj nevyčerpanú sumu vo výške 916 334,47 EUR. Suma, ktorá sa mala vymôcť, bola Komisii vrátená 27. júla 2017.

Rumunsko, sucho a požiare v roku 2012: finančný príspevok z Fondu solidarity predstavoval 2 475 689 EUR. V marci 2015 rumunské orgány formálne požiadali o predĺženie obdobia implementácie, ktoré bolo poskytnuté. O rok neskôr Rumunsko predložilo správu o implementácii (záverečnú správu spolu s vyhlásením o oprávnenosti). Rumunské orgány uviedli, že celková suma nemohla byť plne využitá tak, ako sa pôvodne plánovalo, a že 2 247 413,72 EUR zostalo nevyčerpaných. Táto suma bola vymožená a Komisii bola vrátená 27. júla 2017.

Slovinsko, povodne v roku 2012: finančný príspevok z Fondu solidarity predstavoval 14 081 355 EUR. Správa o implementácii a vyhlásenie o oprávnenosti boli predložené v júli 2015 (po poskytnutom predĺžení o dva mesiace). Na základe informácií poskytnutých Slovinskom dosiahli oprávnené výdavky sumu 15 416 839 EUR, ktorá bola vyššia ako príspevok z Fondu solidarity vo výške 14 081 355 EUR. Vyhlásenie o oprávnenosti bolo akceptované a spis bol uzavretý.

Nemecko, povodne v roku 2013: finančný príspevok z Fondu solidarity predstavoval 360 453 575 EUR. Správa o implementácii a vyhlásenie o oprávnenosti boli predložené v marci 2016. Nemecko nahlásilo oprávnené výdavky vo výške 391 415 389,57 EUR, ktoré boli vyššie ako príspevok z Fondu solidarity vo výške 360 453 575 EUR. Po objasnení viacerých otázok týkajúcich sa vyhlásenia o oprávnenosti bol spis uzavretý.

- ***UKONČENIA POMOCI V ROKU 2018***

Francúzsko, búrka Xynthia v roku 2010: finančný príspevok z Fondu solidarity predstavoval 35 635 750 EUR. Správa o implementácii a vyhlásenie o oprávnenosti boli predložené v októbri 2012. Na základe informácií poskytnutých Francúzskom dosahovali oprávnené výdavky sumu 35 619 808,48 EUR, ktorá bola nižšia ako príspevok z Fondu solidarity. Suma, ktorá sa mala vymôcť, bola Komisii vrátená 15. novembra 2018 a spis bol uzavretý.

Poľsko, povodne v roku 2010: finančný príspevok z Fondu solidarity predstavoval 105 567 155 EUR. Správa o implementácii a vyhlásenie o oprávnenosti boli predložené v januári 2013. Na základe informácií poskytnutých Poľskom dosahovali oprávnené výdavky sumu 110 599 250,11 EUR, ktorá bola vyššia ako príspevok z Fondu solidarity. Rozdiel vo výške 5 032 095,11 EUR medzi vzniknutými výdavkami a získanou sumou bol výsledkom kurzových ziskov. Napriek tomu ostala nevyčerpaná malá suma vo výške 253,31 EUR, ktorá sa musela vymôcť. Po prijatí platby 27. apríla 2018 bol spis uzavretý.

5. ZÁVERY

Roky 2017 a 2018 opäť ukázali, aké nepredvídateľné môžu byť živelné pohromy z hľadiska počtu, charakteru a závažnosti. Hoci približne dve tretiny všetkých žiadostí o pomoc z Fondu solidarity sa týkali povodní, vykazované obdobie sa vyznačovalo silnými búrkami, lesnými požiarmi a zemetraseniami.

Z radu vyčnieva najmä jedna živelná pohroma, a to zemetrasenie v stredných Apeninách, ktoré z hľadiska škôd aj poskytnutej pomoci prekročilo všetky doterajšie prípady financované z Fondu solidarity. Hoci v prípade väčšiny rokov sa maximálne rozpočtové prostriedky fondu nevyužili naplno, tento prípad si vyžiadal sumu presahujúcu dvojnásobok celkových ročných rozpočtových prostriedkov. Túto situáciu sa podarilo úspešne vyriešiť vďaka flexibilite stanovenej vo viacročnom

finančnom rámci, ktorá umožňuje preniesť nevyčerpané sumy do ďalšieho roka, a vďaka možnosti stanovenej v nariadení – a použitej po prvýkrát – vopred odčerpať časť rozpočtových prostriedkov pridelených na nasledujúci rok. Obe sa ukázali ako významné faktory pri úspešnom spravovaní Fondu solidarity.

Zaujímavé je, že nie všetky členské štáty požiadali o vyplatenie zálohy. Hoci Komisia nie je informovaná o dôvodoch jednotlivých prípadov, môže to súvisieť s tým, že sa očakávali nízke sumy. V mnohých prípadoch sú príspevky z Fondu solidarity nižšie ako 10 miliónov EUR, takže záloha vo výške 10 % by predstavovala len niekoľko stoviek tisíc eur. Na druhej strane niektoré žiadosti po predbežnom posúdení nepreukázali potrebnú mieru hodnovernosti, na základe ktorej by bolo možné schváliť požadovanú zálohovú platbu.

A napokon, napriek výslovnému začleneniu sucha do rozsahu pôsobnosti nariadenia na základe jeho revízie v roku 2014 je posúdenie výskytu sucha aj naďalej zložité. Na jednej strane sa zdá, že jednoznačné určenie dátumu prvých verejných opatrení proti účinkom sucha je zložitejšie, než sa očakávalo, pričom je však nevyhnutné na stanovenie lehoty na podanie žiadosti. Na druhej strane, škody spôsobené suchom, a to najmä v poľnohospodárstve, možno často v plnej miere určiť až po uplynutí niekoľkých mesiacov od podania žiadosti, a preto je pre žiadateľov ťažké poskytnúť potrebné informácie včas.